

לקט שאלות העוסקות בניתוח תחבירי: משפטים, מילים

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תש"ף, מס' 75281

תש"ף

פרק ב: תחביר

7. א. לפניך ארבעה משפטים מורכבים שהפסוקיות בהם סומנו בקו ומוספרו בספרות 1-4.

I. חשוב לברר היכן מיושם זיכרון השואה בחיים שלנו. ①

II. זיכרון השואה הוא חובה כדי שלא יבוא יום שבו לא ידעו מה התחולל בה. ②

III. רמב"ן נותן טעם מיוחד מדוע אנו צריכים לזכור את ניסי יציאת מצרים. ③

IV. הבעיה הקשה של הדור שלאחר השואה היא כיצד תתחבר מחדש שלשלת הדורות. ④

(1) העתק את מספרי הפסוקיות שיש להן אותו תפקיד תחבירי, וציין את התפקיד התחבירי המשותף לפסוקיות אלה.

(2) כתוב מעל כל אחת מן הפסוקיות המסומנות האחרות את התפקיד התחבירי שלה.

ב. לפניך משפט מורכב.

אפילו נבואה שניתנה בשעתה מפי הגבורה, אם לא הוצרכה לעתיד לא נכתבה לדורות.

תחם את הפסוקיות שבמשפט, וכתוב מעליהן את התפקיד התחבירי שלהן.

8. א. לפניך שלושה משפטים.

I. החשש מפני סילוף ההיסטוריה הנובע מפרשנות סובייקטיבית של המאורעות הביא להסתייגות מלימוד היסטוריה.

II. במשך למעלה משלושת אלפים שנה חש העם היהודי את האירוע המכונן של יציאת מצרים על ידי קיום המצוות של ליל הסדר.

III. גישה של הנצחה בדרך של שיקום ושחזור העולם היהודי שלפני השואה עיצבה חלקים נרחבים מן היהדות החרדית בדורנו.

(1) איזה מן המשפטים יוצא דופן מבחינת הסוג התחבירי? ציין את מספרו ואת סוגו התחבירי.

(2) ציין את הסוג התחבירי של שני המשפטים האחרים.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תש"ף, מס' 75281

9. ב. לפניך שני משפטים, ובהם מודגשת המילה "היא". קבע את התפקיד התחבירי של המילה "היא" בכל אחד מהם.

I. לזכירת מאורעות העבר אין משמעות, אלא אם כן היא משפיעה על ההווה או על העתיד. _____

II. הזכירה היא הפניית תשומת הלב לחיסרון בהווה. _____

10. א. במשפטים שלפניך נעשה שימוש בתמורות.

(1) הקף את התמורה בכל אחד מן המשפטים.

(2) ליד כל משפט ציין את סוג התמורה במשפט.

I. בדיון הלכתי על אירועי עבר הגמרא אומרת "מאי דהווה הווה", מה שהיה כבר היה, ולכן אין מה לדון בכך. _____

II. משתה גדול, שירים ונאומים — מעשים ראוותניים אלה לכאורה מועילים יותר כדי לזכור את יציאת מצרים. _____

III. זיכרון יציאת מצרים מועבר מאב לבנו במשך כל ימות השנה, בייחוד בליל הסדר. _____

(3) מכל אחד מן המשפטים III-I העתק את הצירוף שהתמורה ממירה, וכתוב את התפקיד התחבירי שלו.

I. _____

II. _____

III. _____

11. א. לפניך שני משפטים.

I. לעיתים האדם עלול לחשוב כי בכך יצא ידי חובתו.

II. לדאבון הלב, הולך ומשתכח משנה לשנה מה שעשה לנו עמלק של דורנו.

(1) הקף את כל הנשואים במשפטים, וכתוב איזה מהם יוצא דופן. _____

(2) מהו סוג הנשוא המשותף לשלושת הנשואים האחרים? _____

(3) אף על פי ששלושת הנשואים הם מאותו סוג, הם שונים זה מזה.

העתק את שלושת הנשואים, וציין את המבנה הייחודי של כל אחד מהם.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תש"ף, מס' 11281

פרק ב: תחביר

7. לפניך שני משפטים.

(1) סקר שנערך לאחרונה הראה שהצעירים מבליים כיום פחות זמן ברשתות החברתיות.

(2) זמן השימוש שלי בפייסבוק צומצם לארבעים דקות בלבד, ולא קרה שום אסון.

א. ציין לכל משפט את הסוג התחבירי שלו.

ב. • אם המשפט מורכב – תחם את הפסוקית/הפסוקיות שבו, וציין מעל כל פסוקית שתחמת את התפקיד התחבירי שלה.

• אם המשפט הוא משפט איחוי – תחם את איבריו.

ג. ציין את התפקיד התחבירי של כל אחת מן המילים המסומנות בקו במשפטים (1) ו-(2).

_____ לאחרונה

_____ בפייסבוק

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תש"ף, מס' 11281

10. א. לפניך משפט דר־משמעי, ובו פסוקית מצומצמת.

המורה ביקש מן התלמידים להשתתף בקבוצת הוואטסאפ של הכיתה.

- תחם במשפט את הפסוקית המצומצמת.
- ציין מעל הפסוקית המצומצמת את התפקיד התחבירי שלה.
- המר את המשפט הדר־משמעי בשני משפטים, שכל אחד מהם יבטא באופן חד־משמעי משמעות אחת של המשפט.

ב. לפניך משפט, ובו תמורה.

היישומונים ואטסאפ ווייז הם היישומונים הפופולריים ביותר בקרב כלל הגולשים.

- סמן את התמורה במשפט.
- כתוב את המשפט מחדש, באופן שבו התמורה שסימנת תשמש נשוא.

ג. לפניך קטע קצר ובו המילה "לדבריו" כתובה פעמיים, ומסומנת בכל פעם בקו.

ציין מעל כל אחת מן המילים המסומנות בקו את התפקיד התחבירי שלה.

בהרצאה דיבר המרצה על תופעת ה"פומו". לדבריו, תופעה זו משפיעה לרעה על חיינו.

איש מן הנוכחים לא הביע התנגדות לדבריו של המרצה.

11. ב. לפניך משפט מורכב, ובו פסוקית לוואי.

חברת הטכנולוגיה שפיתחה כלי להגבלת זמן השימוש ברשתות החברתיות זכתה בפרס.

- תחם את פסוקית הלוואי במשפט.
- כתוב את המשפט מחדש: המר את פסוקית הלוואי שבמשפט הנתון בפסוקית סיבה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תש"ף, מס' 11281

פרק ב: תחביר

8. לפניך משפטים II-I.

I. אחד התושבים בלוס אנג'לס סיפר שהוא רוכש מוצרים בעסקים מקומיים ולא באתרי הקניות. _____

II. ברשתות המרכולים צמצמו את צריכת שקיות הניילון והאריזות באמצעות חקיקה, אולם על אתרי הקניות

לא חל החוק הזה. _____

- א. ציין ליד כל משפט את הסוג התחבירי שלו.
- אם המשפט מורכב, תחם את הפסוקית או הפסוקיות שבו, וציין מעל כל פסוקית שתחמת את תפקידה התחבירי; אם המשפט הוא משפט איחוי (מאוחד / מחובר), תחם את איבריו.
- ציין מעל המילים והצירופים המסומנים בקו במשפטים II-I את התפקידים התחביריים שלהם.

9. לפניך ארבע כותרות של מאמרים וכתבות.

- I. קונים באינטרנט כי זה זול? יש מחיר נסתר שאולי לא הכרתם
- II. תחפושות באינטרנט – כך תזמינו אותן בזול
- III. "אמזון": אימת הקניונים בארץ
- IV. סקר: בני הנוער הישראלים מתחילים לקנות באינטרנט בגיל 11

א. (1) מתח קו מתחת לכל אחד מן הנשואים בכותרת I.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תש"ף, מס' 11281

10. א. לפניך משפט מורכב, ובו פסוקית תחומה.

עדיין לא ברור אם בעלי הקניונים יצליחו להתאים את הקניונים למציאות המשתנה.

(1) ציין את התפקיד התחבירי של הפסוקית התחומה במשפט. _____

(2) כתוב ארבעה משפטים מורכבים: בכל משפט כתוב חלק עיקרי משלך, באופן שהפסוקית התחומה תשמש במשפט בכל פעם בתפקיד תחבירי אחר, לפי ההוראות שלפניך.

בתפקיד פסוקית מושא: _____

בתפקיד פסוקית נשוא: _____

בתפקיד פסוקית תיאור תנאי: _____

בתפקיד פסוקית לוואי: _____

ב. לפניך משפט.

המוצרים הנרכשים ביותר בקניונים הם בגדים, נעליים, משקפיים ותכשיטים.

(1) ציין מהו הסוג התחבירי של המשפט. _____

11. ב. לפניך שלושה משפטים, ובהם עצות לרכישה בטוחה באינטרנט מטעם המועצה הישראלית לצרכנות.

במשפטים מסומנים שלושה שמות פועל.

I. לפני כל רכישה באתר קניות רצוי לוודא מי הגוף המנהל את האתר ומפעיל אותו.

II. מומלץ לערוך חיפוש בגוגל או בפורומים מוכרים לבדיקת אמינות האתר.

III. לפני הרכישה חשוב לבדוק באתר את מדיניות החזרת המוצרים.

(2) מהו התפקיד התחבירי המשותף למילים שלפני שמות הפועל המסומנים בקו? _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תש"ף, מס' 11281

12. א.

לפניך משפט דר־משמעי.

חיפשתי מידע על קניות בני נוער ברשת.

לפניך שתי דרכים לניתוח תחבירי של המשפט. כל דרך מייצגת משמעות אחת של המשפט.

(1) ציין מעל המילה "ברשת" התחומה בכל אחת מן הדרכים לניתוח תחבירי את התפקיד התחבירי שלה.

(2) ציין את המשמעות של המשפט על פי כל אחת מן הדרכים.

משמעות המשפט על פי דרך I: _____

משמעות המשפט על פי דרך II: _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, **חצבי־ברק**, אוגוסט 2019, מס' 11281

פרק ב: תחביר

7. לפניך שלושה משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. בדיונים על מנהיגות אנחנו בדרך כלל נוטים להזכיר ראשי מדינות, פוליטיקאים או מנהיגים היסטוריים, כמו נביאים או מלכים בתנ"ך.

II. מנהיגים אותנטיים חורטים על דגלם את ערכי היושר והצניעות.

III. כריזמטיות היא תכונה מולדת של האדם.

א. מתח קו מתחת לנשוא בכל אחד מן המשפטים.

ב. (1) אחד הנשואים יוצא דופן. העתק אותו. _____

(2) מהו הסוג המשותף לשני הנשואים האחרים? _____

ג. באחד מן המשפטים יש תמורה.

(1) העתק אותה. _____

(2) • העתק את המילים שהתמורה ממירה. _____

• מהו התפקיד התחבירי של מילים אלה? _____

ד. לפניך משפט מורכב.

לכל אדם יש לפחות מנהיג אחד שגורם לו להרגיש מיוחד.

במשפט זה יש שתי פסוקיות, אחת מהן מצומצמת.

תחם כל אחת מן הפסוקיות, וציין מעליה את התפקיד התחבירי שלה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, **חצבי-ברק**, אוגוסט 2019, מס' 11281

8. לפניך שלושה משפטים מורכבים.

I. מי שמצפה שהמנהיג יחליט החלטות קשות, ייווכח שהמציאות שונה לחלוטין.

II. במחקר נבחנה השאלה מי סוחר אחריו מספר גדול יותר של אנשים.

III. מי האיש המתאים ביותר לתפקיד המנהיג?

א. תחם את כל הפסוקיות במשפט I, וציין מעל כל אחת מהן את התפקיד התחבירי שלה.

ב. (1) תחם את הפסוקית במשפט II, וציין מעליה את התפקיד התחבירי שלה.

ג. בשני המשפטים III-II יש שימוש במילת השאלה מי.

מדוע משפט III מסתיים בשאלה, ואילו משפט II אינו מסתיים בשאלה?

9. לפניך שני משפטים.

I. המנהיגים הטובים ביותר הם אנשים צנועים, אולם תכונת הצניעות אינה נכללת בהגדרת המנהיג.

II. מנהיגים נרקיסיסטים אינם משרתים את הקבוצה שלהם, אלא את עצמם.

א. ציין בקו שלאחר כל משפט את הסוג התחבירי של המשפט.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, **חצבי-ברק**, אוגוסט 2019, מס' 11281

10. א. לפניך משפט.

אם נבחר במנהיג אותנטי או צנוע, העולם סביבנו ייעשה מקום טוב יותר.

(2) קבע את התפקיד התחבירי של המילה "ייעשה" המודגשת בקו במשפט. _____

(3) המור משפט זה במשפט שיש בו חלק ייחוד.

(4) מהו התפקיד התחבירי של חלק הייחוד במשפט שכתבת בסעיף (3)? _____

ב. לפניך משפט על פי טקסט 3.

לדברי אבי הסוציולוגיה המודרנית, הכריזמה היא תכונה שאדם יחיד ניחן בה, ובגללה הוא מובדל מאחרים.

(1) במשפט זה מובאים דברי אבי הסוציולוגיה המודרנית.

באיזו דרך מסירה בחר הכותב להביא את דברי הסוציולוג? _____

11. א. לפניך שלושה משפטים.

I. לקראת הבחירות לכנסת אורגנה עצרת תמיכה ביושב הראש של אחת המפלגות.

II. לכתב העיתון נודע על העצרת מפי מקורבים לראשי המפלגה.

III. לדברי הכתב, בסיום העצרת מחאו כפיים ליושב ראש המפלגה.

(1) מהו הסוג התחבירי המשותף לשלושת המשפטים? _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 75281

פרק ב: תחביר

7. א. לפניך משפט מורכב.

מי שסולח לתלמיד בגלל נסיבות חייו הקשות עלול לפגוע בהכשרתו לחיים בקרב מבוגרים.
תחם את הפסוקית שבמשפט, וכתוב מעליה את תפקידה התחבירי.

ב. לפניך משפט מורכב.

כל אדם חש שלא ייתכן שרשעים אשר הפיקו את זממם לרעת בני האדם לא יבואו על עונשם.
(1) תחם את פסוקית המושא שבמשפט.

ג. לפניך שלושה משפטים מורכבים, ובהם מסומנות בקו פסוקיות. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. כשנתבונן בצורת הענישה של גנב בתורה נראה שאינה דומה למאסר כלל.

II. נראה לי שעקרון הכפרה של העונש כמעט אין לו ביטוי בבית הספר.

III. בשל הפגיעה בחירותו של העבריין נראה שעונש העבדות חמור ביותר.

(1) • מבין הפסוקיות המסומנות בקו העתק את הפסוקית היוצאת דופן מבחינת התפקיד התחבירי.

• ציין את התפקיד התחבירי של הפסוקית שהעתקת.

(2) ציין את התפקיד התחבירי המשותף לפסוקיות המסומנות האחרות.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 75281

8. א. לפניך שלושה משפטים מורכבים, ובהם מילים מסומנות בקו. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. אַל לו למורה להעניש את התלמיד אַלֵּא אִם כֵּן יגרום בכך לתיקונו. _____

II. המחנך צריך לשאול את עצמו אִם העונש שהוא מטיל מִקֵּדָם את התלמיד. _____

III. בדיונים של אנשי חינוך עולה לעיתים השאלה אִם המורה צריך להתחשב בעתידו של התלמיד. _____

(1) ציין ליד כל משפט את התפקיד התחבירי של הפסוקית הפותחת במילה או בצירוף המסומנים בקו.

ב. לפניך קטע ובו כמה פסוקיות מצומצמות. קרא אותן, וענה על הסעיפים שאחריהן.

(1) לפי משפטי התורה, תפקיד העונש אינו רק להרתיע את החוטאים אלא בעיקר לחנך אותם. (2) כאשר

אדם נכשל בחטא, התורה דורשת להטיל עליו עונש שירתיע אותו מלחטוא פעם נוספת. (3) העונש ישיר

באדם ערכים מרוממים שיקשו עליו נפשית לחזור על מעשיו.

(2) תחם את כל פסוקיות הלוואי בקטע.

(3) לפניך משפט ובו שם פועל.

גנב שמתקשה להחזיר את הגנבה בגלל מצבו הכלכלי נמכר לעבד.

ציין את התפקיד התחבירי של שם הפועל במשפט זה. _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 75281

9. א. לפניך שני משפטים מורכבים שבהם עושה הפעולה אינו מוזכר. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. אין עונשים אלא אם כן מזהירים. _____

II. בימי קדם הוטלו על גנבים עונשים כבדים כדי שלא ישובו לגנוב: ממאסר ממושך עד כריתת יד. _____

ב. באחד מן המשפטים II-I שבסעיף א יש תמורה. העתק אותה. _____

העתק את החלק שהתמורה ממירה. _____

ג. לפניך שלושה משפטים מתוך רשימת נהלים של בית ספר. בכל המשפטים יש קריאה לפעולה המובעת בדרכים שונות.

קרא את המשפטים, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. על כל הפרת משמעת יש להירשם במזכירות בית הספר. _____

II. מבין העונשים הרשומים תוכל לבחור בעונש המתאים לך. _____

III. רק במקרים חריגים משעים תלמיד מן הכיתה. _____

(1) ציין ליד כל משפט את התפקיד התחבירי של המילה או המילים המסומנות בקו.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 75281

10. א. לפניך ארבעה משפטים, ובהם הסגר. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.
- I. הטלת עונש עשויה אולי למנוע את הישנות המעשה בטווח הקצר, אך היא אינה מביאה לשינוי אמיתי לאורך זמן.
- II. לעניות דעתי, גבולות ומשמעת שמציבים לילד מעניקים לו בריאות נפשית.
- III. מקומה של ענישה בחינוך הוא בצדק נושא ראוי מאין כמוהו בשיח המבוגרים האחראים לחינוכם של ילדים.
- IV. ענישה גופנית הייתה מקובלת בעבר הן במוסדות החינוך הן בבית. אין ספק, גישה זו התאימה לתפיסת החיים באותם ימים.
- (1) הקף בכל משפט את ההסגר שבו.
- (2) כתוב מהי מטרת השימוש בהסגר בכל אחד מן המשפטים I, IV.
- משפט I: _____
- משפט IV: _____
- ב. לפניך שלושה משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.
- I. אומנם העבדות נראית עונש חמור ומשפיל, אולם לאמיתו של דבר העבד העברי זוכה ליחס מכובד ולשיקום אישי בבית האדון. _____
- II. גם אם במידה מסוימת נשללת חירותו של העבד העברי, שלילת החירות היא רק בתחום הכלכלי. _____
- III. מטרת העונש היא ביעור הרע ולא נקמה על מעשה רע. _____
- (1) ציין ליד כל משפט את הסוג התחבירי שלו.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 11281

פרק ב: תחביר

7. לפניך קטע על פי טקסט 1, ובו ארבעה משפטים.

I ב' 25 באוגוסט 1835 פורסמה בעיתון ניו־יורקי סדרה של מאמרים "מדעיים" המתארים לכאורה גילויים חדשים על החיים בירח: עטלפים דמויי אדם, שטח מאבני בזלת ועצי ירח. II ה"חדשות" מן הירח הוצגו באופן שנועד לְשׁוֹת להן מידה של אמת. III בכותרת הוזכר האסטרונום המוכר ג'ון הרשל אף על פי שלא היה לו קשר לפרסום. IV המאמרים נלקחו כביכול מִקְּתָב עת מדעי, והובאו בהם נתונים כמותיים רבים.

א. משפט IV יוצא דופן מבחינת סוגו התחבירי.

(1) ציין את סוגו התחבירי של משפט IV. _____

(2) ציין את הסוג התחבירי המשותף למשפטים I-III. _____

ג. השלם את הטבלה שלפניך: העתק מן הקטע שתי תמורות, העתק את המילה או המילים שכל תמורה ממירה,

וציין את התפקיד התחבירי של המילה או המילים שהתמורה ממירה.

תמורה	המילה או המילים שהתמורה ממירה	התפקיד התחבירי של המילה או המילים שהתמורה ממירה
1		
2		

ד. (1) העתק מן הקטע את שתי המילים שתפקידן התחבירי הוא הסגור. _____

(2) ציין מהי מטרת השימוש של הכותב בהסגרים האלה. _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 11281

8. לפניך ארבעה פתגמים בנושא אמת ושקר.

I. **שקר שנאמר לעיתים תכופות מדי נהפך לאמת**. (ולדימיר איליץ' לנין)

II. **שקר — אין לו רגליים**. (על פי מסכת שבת, דף ק"ד)

III. **עונשו של השקרן הוא שהוא אינו יכול להאמין לשום אדם**. (ג'ורג' ברנרד שאו)

IV. **אתה יכול לרמות כמה אנשים כל הזמן או את כל האנשים זמן מה, אולם אינך יכול לרמות את כל האנשים כל הזמן**. (אברהם לינקולן)

A. שניים מן הפתגמים I-IV הם משפטים מורכבים. תחם בכל אחד מהם את הפסוקית, וציין מעל כל פסוקית שתחמת את התפקיד התחבירי שלה במשפט.

B. בפתגמים I ו-III יש מילים שמסומנות בקו. ציין מעל כל אחת מן המילים שמסומנות בקו את התפקיד התחבירי שלה במשפט.

9. A. לפניך משפט מורכב.

אם הדיווח השקרי עולה בקנה אחד עם דעותיהם של הקוראים, יש סיכוי גדול שהם יאמינו לו.

(1) תחם את כל הפסוקיות במשפט, וציין מעל כל פסוקית שתחמת את התפקיד התחבירי שלה.

(2) העתק מן המשפט נשוא מורחב. _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשע"ט, מס' 11281

פרק ב: תחביר

7. לפניך שלושה משפטים.

I. אף על פי שמדע המשחקים עדיין בחיתוליו, כבר גובשו די תובנות בתחום הפסיכולוגיה לעיצוב משחק על פי

נוסחה שכלולים בה רכיבי ההתמכרות הבסיסיים.

II. תאגידי הטכנולוגיה מעדיפים שהעניין הזה יישאר בצל, שכן הם חוששים מחשיפת העובדה שצעירים הם

קורבן של מניפולציה.

III. משחקי הפעולה מעולם לא תוכננו להיות אמצעי לימוד, אך יש בעצם מהותם עקרונות למידה חשובים.

ב. במשפטים II-I תחם רק את פסוקיות הלואי.

(שים לב: המשך השאלות בעמוד הבא.)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשע"ט, מס' 11281

8. לפניך שלושה משפטים מורכבים.

I. מן המחקר הפסיכולוגי עולה כי נערים בגיל ההתבגרות מחפשים תחרותיות.

II. ההורים אומרים שעיסוק היתר של ילדיהם בטלפון, במשחקי וידאו ובמדיה חברתית הוא הקושי הגדול ביותר

בהתמודדות שלהם עימם.

III. ההבדל היחיד בין משחקי העבר ובין המשחקים בימינו הוא שבימינו המשחק הוא במחשב.

א. תחם את הפסוקית שבכל אחד מן המשפטים.

ב. (1) ציין את מספרו של המשפט שבחלק העיקרי שלו אין נושא. _____

(2) ציין את מספרו של המשפט שבחלק העיקרי שלו אין נושא. _____

(3) הסבר מדוע חסרים הנושא והנשוא בחלקים העיקריים של המשפטים שציינת.

ג. המר את משפט II במשפט פשוט.

ד. לפניך שני משפטים מורכבים נוספים, ובהם המילה "מת" פותחת פסוקית.

IV. המתח בין הידיעה שיש סיכוי לקבל תגמול לבין חוסר הידיעה מת בדיוק הוא יגיע מוביל לתהפוכות

רגשיות. _____

V. המשתמשים לעולם אינם יודעים מת הם יקבלו את ה"לייק" הבא או את הפרס במשחק. _____

ציין לאחר כל משפט את התפקיד התחבירי של הפסוקית הפותחת במילה "מת".

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשע"ט, מס' 11281

9. א. לפניך שני משפטים, ובכל אחד מהם יש פסוקית מצומצמת.

I. "טכנולוגיה משכנעת" פועלת כדי ליצור סביבות דיגיטליות שהמשתמשים בהן מרגישים שהן נענות לדחפים האנושיים הבסיסיים שלהם.

II. בשל הדחף הבסיסי להצליח בתחום החברתי ילדים מבלים אין-ספור שעות בסביבות של מדיה חברתית ומשחקי וידאו.

(3) בטבלה שלפניך הועתקו ממשפט I מילים בצורת הבינוני. ציין את התפקיד התחבירי של כל אחת מהן. בחר את התפקיד מן הרשימה שלפניך:

נושא, נושא, מושא, מושא, לוואי, תיאור

המילה	התפקיד התחבירי
משכנעת	
פועלת	
המשתמשים	
מרגישים	
נענות	

ג. לפניך משפט ובו שם פועל.

חוקרים רבים, ובהם פוג, נוטים להתעלם מן ההשפעות הנרחבות של "הטכנולוגיה המשכנעת" על הילדים. מה התפקיד התחבירי של שם הפועל במשפט זה?

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשע"ט, מס' 11281

10. א. קרא את הקטע שלפניך.

החברות פייסבוק, גוגל וטוויטר משתמשות במחשבים כדי להשפיע על התנהגות הילדים, עם זאת הכוח המניע לשינוי ההתנהגות אינו הטכנולוגיה, אלא הפסיכולוגיה. הפסיכולוגיה – התחום שאנחנו מקשרים עם ריפוי – פועלת כעת נגד ילדים. באוניברסיטת סטנפורד שבקליפורנייה שוכנת "מעבדת הטכנולוגיה המשכנעת". מקים המעבדה ד"ר בִּי ג'יי פוג הוא פסיכולוג ואבי התחום המכונה "טכנולוגיה משכנעת". בתחום זה מערכות דיגיטליות ואפליקציות מכוונות לשינוי מחשבות והתנהגויות אנושיות.

(1) העתק מן הקטע שלוש תמורות.

(2) בחר באחת התמורות שהעתקת, וכתוב משפט שמני באמצעותה ובאמצעות המילה (או המילים) שהיא ממירה. התמורה תהיה הנשוא.

ב. לפניך שני משפטים.

I. משחקים אלה ואחרים מיועדים לטיפול באוכלוסיות שונות.

II. רכיבים אלו מטרתם לגרום לגירוי של אזורי התגמול במוחנו, בדיוק כמו סמים.

(1) איזה מן המשפטים אינו פותח בנושא המשפט? הקף את מספרו.

(2) נסח את המשפט שאת מספרו הקפת באופן שיפתח בנושא המשפט.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, **חצב־ברק**, אוגוסט 2018, מס' 11281

פרק ב: תחביר

7. לפניך שלושה משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. בתי ספר מקצועיים הם בתי ספר המתמחים בהקניה של כישורים טכניים הנדרשים בשוק העבודה.

II. בתי הספר המקצועיים מכוונים להשתלבות מיידית בשוק העבודה, ואילו בתי הספר העיוניים מכוונים למסלול

של השכלה גבוהה.

III. על פי הנתונים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, יש בתעשייה מחסור חמור בהנדסאים, ברתכים,

במסגרים ובבעלי מקצועות טכניים אחרים.

א. ציין ליד כל משפט את סוגו התחבירי: פשוט, מורכב, איחוי (מחובר).

ב. בכל אחד מן המשפטים III-I –

• אם קבעת שהמשפט מורכב, תחם את הפסוקית / הפסוקיות, וציין מעל כל פסוקית את תפקידה התחבירי.

• אם קבעת שהמשפט הוא משפט איחוי (מחובר), סמן את מילת הקישור במשפט.

ג. במשפטים II-I יש מילים המסומנות בקו. ציין את התפקיד התחבירי שלהן.

משפט I: הם

משפט I: הקניה

משפט II: שוק

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חצב־ברק, אוגוסט 2018, מס' 11281

8. א. לפניך שלושה משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. מנהלי בתי הספר המקצועיים טוענים כי הם יכולים לשנות את המצב.

II. לטענת אנשי מקצוע, אפשר לממש יכולות מסוימות רק בבתי הספר המקצועיים.

III. מטרת בתי הספר המקצועיים היא להכשיר תלמידים להשתלבות במקצועות הטכניים.

(1) באחד מן המשפטים III-I יש נשוא מורחב. העתק נשוא זה.

(3) לפניך משפט. קרא אותו, וענה על השאלה שאחריך.

פתיחת בתי ספר מקצועיים עולה בקנה אחד עם דרישות התעשיינים.

הסבר מהו ההבדל בין הנשוא המורחב במשפט זה ובין הנשוא המורחב שהעתקת בסעיף (1).

ב. לפניך משפט במבנה של משפט ייחוד.

טראומת ההסללה של המאה הקודמת — בגללה ההורים של היום מכוונים את ילדיהם לחינוך העיוני.

(1) מהו התפקיד התחבירי של חלק הייחוד במשפט זה?

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חצב־ברק, אוגוסט 2018, מס' 11281

9. ב. (4) קרא את שני המשפטים שלפניך, וכתוב את התפקיד התחבירי של המילים המודגשות בקו.

— דור ההורים של היום מונע מילדיו חינוך מקצועי, כפי שעשן לפניו.

— פחחות, מכונאות, מסגרות, מזכירות ועיצוב אופנה נעשן מקצועות לכל דבר.

עשו: _____

נעשו: _____

11. ב. לפניך שני משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. הקמת בתי ספר מקצועיים עלולה לגרום להסללה של קבוצות אוכלוסייה מסוימות למקצועות כמו שרברבות וטבחות.

II. אם בתי הספר המקצועיים יקבלו אליהם ילדים רק משום שהם גרים באזורים מסוימים, ובמיוחד באזורי מצוקה, הפערים בחברה יגדלו.

(1) במשפטים II-I יש תמורה. העתק את התמורה מכל משפט.

_____ התמורה במשפט I:

_____ התמורה במשפט II:

(2) העתק מכל משפט את המילה או הצירוף שהתמורה ממירה, וציין את תפקידם התחבירי.

_____ המילה או הצירוף שהתמורה ממירה במשפט I:

_____ התפקיד התחבירי:

_____ המילה או הצירוף שהתמורה ממירה במשפט II:

_____ התפקיד התחבירי:

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ח, מס' 75281

פרק ב: תחביר

5. א. לפניך שלושה משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.
- I. הבחירה החופשית היא הכרעה מוסרית בונה את האדם ואת אישיותו.
- II. הדעת היא כוח בונה ופועל.
- III. כשאדם עומד לפני הכרעה, הוא בוחן אם ההחלטה שלו היא מוסרית או בלתי מוסרית.
- (1) המילה "בונה" והמילה "מוסרית" מוזכרות פעמיים במשפטים III-I. בטבלה שלפניך השווה בין שתי המילים מבחינת התפקיד התחבירי ומבחינת חלקי הדיבור.

חלק הדיבור	התפקיד התחבירי	
		מוסרית (משפט I)
		מוסרית (משפט III)
		בונה (משפט I)
		בונה (משפט II)

(שים לב: המשך השאלות בעמוד הבא.)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ח, מס' 75281

6. א.

לפניך שלושה משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. השאיפה המוסרית, יסודה בקולה הפנימי של הנשמה, השואפת אל מקורה. _____

II. אומנם בדרכי החוכמה מקטינים את המאמץ במלחמה נגד היצר, אך ודאי אין סיכוי להכנעתו בלי

מאמץ כלל. _____

III. באמצעות חשיבה, הבנת המציאות וחוכמה האדם יכול להשתלט על הגדולות שבתאוותיו ועל החזקות

שבמידותיו הרעות. _____

(1) ציין את המספר של המשפט הפשוט. _____

(2) ליד כל אחד מן המשפטים III-I ציין אם יש בו חלקים כוללים, נושא סתמי או חלק ייחוד.

(3) מכל משפט העתק את המילה או המילים המעידות על המבנה שצינת בתת-סעיף א(2),

וציין את תפקידן התחבירי.

משפט I: המילה/המילים: _____

התפקיד התחבירי: _____

משפט II: המילה/המילים: _____

התפקיד התחבירי: _____

משפט III: המילה/המילים: _____

התפקיד התחבירי: _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ח, מס' 75281

7. א. לפניך ארבעה משפטים. בכל אחד מהם יש שאלה. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. מה הם יחסי הכוחות שבין נשמת האדם לבין גופו?

II. הכותב דן בשאלה אם אין עדיפות למחשב על פני האדם.

III. בזכות הדעת שבאדם הוא נחשב לנזר הבריאה, אולם האם החוכמה היא קנה מידה מוחלט לביטוי המיוחדות שבאדם?

IV. האדם למד בשכלו כיצד לגרום לבעלי חיים לציית לפקודותיו.

(1) בכל אחד מן המשפטים II-IV תחם את החלק שהוא שאלה.

(2) ציין את התפקיד התחבירי של כל אחד מן החלקים שתחמת.

במשפט II: _____

במשפט III: _____

במשפט IV: _____

(3) בסוף משפט שאלה מסמנים סימן שאלה. הסבר מדוע אין סימן שאלה בסוף המשפטים II ו-IV.

(4) במשפטים מודגשות בקו שלוש מילים.

העתק את המילה היוצאת דופן מבחינת התפקיד התחבירי שלה.

המילה: _____ התפקיד התחבירי: _____

ב. לפניך משפט מורכב שיש בו חלק ייחוד.

כל תאוות האדם ורצונותיו מקורם בכוח החיים שבגוף, הקרוי הנפש הבהמית.

סמן את הנשואים במשפט, ותחם את הפסוקית שבו.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ח, מס' 75281

9. א. לפניך שלושה משפטים ובכל אחד מהם יש תמורה. קרא אותם וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. אף אם כוחה הפיזי של הבהמה רב, יש לנו יתרון על פניה, הדעת.

II. הבורא חנן לאדם דעת, יכולת ההבחנה, יצרו בצלמו, וחננו בהשגה שכלית פלאית.

III. צרכיו החומריים של האדם – מזון, לבוש ובית – מושגים בעמל רב.

(1) סמן את התמורה בכל משפט.

(2) העתק מכל משפט את המילה או הצירוף שהתמורה ממירה, וציין את התפקיד התחבירי של המילה או הצירוף שהעתקת.

משפט I : המילה/הצירוף: _____ התפקיד התחבירי: _____

משפט II : המילה/הצירוף: _____ התפקיד התחבירי: _____

משפט III : המילה/הצירוף: _____ התפקיד התחבירי: _____

ג. לפניך משפט מורכב.

לו הייתה מלחמת כוחות בין האדם לפיל ודאי שלא היה לאדם כל סיכוי לנצח.

תחם את הפסוקית / הפסוקיות במשפט, וכתוב את התפקיד התחבירי שלה / שלהן.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ח, מס' 11281

פרק ב: תחביר

6. א. לפניך משפט שסומנו בו הנשואים.

המבוגרים הולכים ומאבדים את חשיבותם, מפני שמה שהם יכולים ללמד את הצעירים כבר אגור ומתועד במכונות החכמות.

(1) ציין את הסוג התחבירי של המשפט: מורכב או איחוי (מחובר) _____

- אם המשפט הוא משפט איחוי (מחובר) – תחם את איבריו, וציין את הסוג התחבירי של כל איבר.
- אם המשפט מורכב – תחם בו את הפסוקיות, וציין מעל כל פסוקית את התפקיד התחבירי שלה.

(2) איזה מן הנשואים המסומנים במשפט יוצא דופן מבחינת סוגו? העתק אותו. _____

- ציין מהו סוג הנשוא היוצא דופן. _____
- ציין מהו הסוג המשותף לשני הנשואים האחרים. _____

7. א. לפניך ארבעה משפטים, ובהם מילים מסומנות בקו.

- I. לפי החוקרים, בד בבד עם הקשיים הגופניים והנפשיים המתלווים להזדקנות, לגיל המבוגר יש גם יתרונות.
- II. למרבה הצער, איננו יכולים לפגוש את "העצמי העתידי" האמיתי שלנו.
- III. הקשבתי בעניין רב לדברי החוקרים שהרצו בכינוס.
- IV. מה שהתקיים בדורות הקודמים נכון, לכאורה, שבעתיים בימינו.

(1) בשלושה מן המשפטים התפקיד התחבירי של המילים המסומנות בקו הוא הסגר.

ציין את מספריהם. _____

- במשפט שנותר – ציין את התפקיד התחבירי של המילה/המילים המסומנות. _____
- בחר בשניים מן המשפטים שיש בהם הסגר. ציין את מספרי המשפטים, והסבר במה תורם השימוש בהסגר למשמעות של כל אחד מן המשפטים.

(2) איזה מן המשפטים IV-I יוצא דופן מבחינת סוגו התחבירי? ציין את מספרו. _____

- ציין את הסוג התחבירי המשותף לשאר המשפטים. _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ח, מס' 11281

8. א. לפניך קטע.

- 1 מדוע האינטליגנצייה החברתית והאינטליגנצייה הרגשית מתעצמות עם השנים?
- 2 הביולוגים סבורים שמדובר בהתפתחות נירו-ביולוגית. לעומתם הפסיכולוגים מאמינים כי מדובר בהתפתחות רגשית. מחקר בשדה הפסיכולוגיה הראה כי מבוגרים שולטים ביעילות רבה במנגנון הבקרה הרגשית שלהם.
- 3
- 4
- 5 יכולת זו היא שעושה אותם לחכמים יותר.

- (1) ציין מהי דרך מסירת הדברים בשורות 2-4 בקטע. _____
- מסירת הדברים בשורות 2-4 נעשית באמצעות שימוש בפסוקיות. ציין את התפקיד התחבירי המשותף לפסוקיות אלה. _____
- (2) ציין את התפקיד התחבירי של הפסוקית במשפט האחרון בקטע (שורה 5). _____
- הסבר את התרומה של השימוש בפסוקית זו למשפט. _____

ב. לפניך שני משפטים מורכבים.

- I. לאחר עיבוד הנתונים התברר כי קבוצת המבוגרים זכתה בציון הגבוה ביותר.
 - II. כדאי להקצות לאנשים מבוגרים תפקידי מפתח בתחום החברתי, כמו תפקידי ייעוץ וניהול משא ומתן.
- (1) תחם בכל משפט את הפסוקית. (אחת הפסוקיות היא פסוקית מצומצמת).
 - (2) ציין את התפקיד התחבירי המשותף לשתי הפסוקיות שתחמת. _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ח, מס' 11281

9. א.

לפניך ארבעה משפטים I-IV, ובכל אחד מהם מודגשת וי"ו החיבור.

- I. המכוננית גמאה כבישים רבים, והיא בטוחה פחות מאחותה החדישה.
- II. צעירים יכולים להיות מקובעים, ואדם בן חמישים יכול להיות מודרני ומעודכן.
- III. ניסיונם של זקני השבט היה מקור חסר תחליף של חוכמה וידע.
- IV. ותק פירושו שחיקה ועייפות.

(1) • ציין בין אילו חלקים במשפט מחברת וי"ו החיבור במשפטים I ו- II.

• בכל אחד מן המשפטים I ו- II המור את וי"ו החיבור במילת קישור אחרת שתבטא את הקשר הלוגי שבמשפט.

_____ I במשפט

_____ II במשפט

(2) • ציין את התפקיד התחבירי של החלקים שוי"ו החיבור מחברת ביניהם במשפטים III ו- IV.

_____ III במשפט

_____ IV במשפט

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשע"ח, מס' 11281

פרק ב: תחביר

6. א. לפניך שלושה משפטים מורכבים III-I.

בכל אחד מן המשפטים III-I תחם את הפסוקית, וציין מעליה את תפקידה התחבירי במשפט.

I. יקותיאל קיווה כי בצד הספורט תשמש המכבייה גם במה ליהודי העולם לקיום תחרויות

בתחומי האומנות: שירה, ציור, פיסול וכדומה.

II. השאלה היא אם מבחינה לאומית יש ערך לקיומם של משחקי המכבייה.

III. נראה כי במשך השנים איבדו המכביות את כוח המשיכה שלהן.

ב. לפניך שני משפטים II-I. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. בשנים האחרונות הולכת ופוחתת החשיבות הלאומית של המכבייה.

II. המכבייה הראשונה תרמה להרמת המורל בקרב יושבי הארץ, והיא אף הרימה את קרנה של התנועה

הציונית בקרב יהדות התפוצות.

(1) בכל אחד מן המשפטים II-I הקף את כל הנשואים.

(2) רק אחד מן הנשואים שהקפת במשפטים אלה איננו נשוא מורחב.

העתק אותו. _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, **חצבי-ברק**, אוגוסט 2017, מס' 11281

פרק ב: תחביר

7. לפניך ארבעה משפטי שאלה I-IV. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. היכן מבליים הצעירים והצעירות של היום בשעות הפנאי שלהם?

II. ממה חוששים מעסיקים המתנגדים להעסקת צעירי דור ה-Y?

III. איפה האידיאולוגיה של בני דור ה-Y?

IV. איזה רושם מותירים צעירי דור ה-Y על חברתנו?

א. בכל אחד מן המשפטים ציין מעל מילת השאלה את תפקידה התחבירי.

ב. (1) אחד ממשפטי השאלה הוא משפט מורכב. הקף את מספרו.

(2) תחם את הפסוקית במשפט שהקפת, וציין את תפקידה התחבירי.

ג. כתוב את משפט II במבנה של משפט ייחוד: הפוך את הלוואי שבו לחלק ייחוד.

ד. לפניך משפט שאלה, ואליו מצורפת תשובה. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

האם דור ה-Y יוכל לשנות את השיטה ולהוביל מהפכה חברתית? ספק.

(1) כתוב את השאלה והתשובה במשפט חיווי אחד מורכב.

(2) תחם את הפסוקית במשפט שכתבת.

(3) מהו היתרון של הניסוח המקורי מבחינה רטורית?

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ז, מס' 75281

פרק ב: תחביר

7. א. (1) לפניך שני משפטים. קרא אותם, וכתוב ליד כל משפט את הסוג התחבירי שלו: פשוט, מורכב, איחוי (מחובר).

I. אמנם האדם אינו נזקק תמיד לכל הבקשות שבנוסח הקבוע, אולם בקשות אלה מחנכות אותו להתפלל

על הכול ולא לחשוב רק על עצמו. _____

II. גם אם יתפלל אדם מדי פעם תפילה שאין בה רגשת הלב, המאמץ הקבוע להתפלל את אותן התפילות

בכוונה יוליד תפילות של אמת. _____

(2) ציין את הקשר הלוגי המשותף לשני המשפטים. _____

(3) הקשר הלוגי הזה מאפיין מאמרי טיעון.

בכל אחד מן המשפטים I, II סמן את חלק המשפט המבטא את עמדת הכותב.

(4) את עמדת הכותב שבמשפט II המר במשפט שהקשר הלוגי שבו הוא תנאי.

ב. לפניך שני משפטים מורכבים שיש בהם אותו קשר לוגי. קרא את המשפטים, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. אילו היינו מחכים שכל יהודי יחוש צורך בגאולת עם ישראל במהרה, לא היינו שומעים רבים המבקשים גאולה.

II. אם יעניק האדם לתפילה את הכבוד הראוי לה, היא תהיה כוח מרענן ומרכזי בחייו.

(1) ציין את הקשר הלוגי המשותף לשני המשפטים. _____

העתק מכל משפט את מילת השעבוד המבטאת את הקשר הלוגי.

משפט I: _____ משפט II: _____

(2) ציין את ההבדל בשימוש בין שתי מילות השעבוד, וכתוב כיצד ההבדל הזה בא לידי ביטוי בפעלים שבמשפטים.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ז, מס' 11281

פרק ב: תחביר

7. א. לפניך שלושה משפטים. קרא אותם, וציין לאחר כל משפט את סוגו התחבירי: פשוט, מורכב, איחוי (מחובר).

I. למרות זיקתן של רוב תנועות הנוער למסגרות המפלגתיות של המבוגרים הן שמרו על מעמדן העצמאי.

II. אמנם הם מייצגים תנועות בעלות אופי שונה ואידאולוגיה שונה, אבל יש ביניהם שיתוף והבנה.

III. אף כי הפיכתה של השפה העברית לשפת ההוראה והדיבור היא פרי המאבק המוצלח של הסתדרות המורים, הרי היה לבני הנוער חלק נכבד בהצלחה הזאת.

ב. ציין את הקשר הלוגי המשותף לכל המשפטים.

ג. המר את משפט II במשפט מסוג תחבירי אחר שישמור על הקשר הלוגי שבמשפט.

ד. בכל אחד מן המשפטים III-I סמן את החלק שבו מובאת הטענה של הכותב.

ה. ציין את התפקיד התחבירי של כל אחת מן המילים המסומנות בקו במשפטים.

במשפט I: הן _____

במשפט II: הם _____

במשפט III: היא _____ הזאת _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשע"ז, מס' 11281

פרק ב: תחביר

7. א. (1) לפניך שלושה משפטים. קרא אותם, וציין ליד כל משפט את סוגו התחבירי: פשוט, מורכב, איחוי (מחובר).

I. אני חושב שמערכת חינוך המושתתת על עקרונות של שינון מידע

ופליטתו אינה יכולה להוציא מתוכה בוגרים שימציאו המצאות

חדשות. _____

II. אירועי העשור האחרון: העלייה בכוחה של הכלכלה היצרית והמשבר

במערכות החינוך בעולם, גרמו לחשיפת התאוריות של רובינסון בקרב

קהלים רבים. _____

III. הבעיה היא שכאשר הילדים נכנסים למוסדות החינוך הרשמיים התיאבון

שלהם ללמידה דועך. _____

(שים לב: המשך השאלה בעמוד הבא.)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשע"ז, מס' 11281

(2) בכל אחד מן המשפטים III-I –

- אם קבעת שהמשפט מורכב, תחם את הפסוקית / הפסוקיות, וציין מעל כל פסוקית את תפקידה התחבירי.
- אם קבעת שהמשפט הוא משפט איחוי (מחובר), תחם את האיברים שבו.

(3) במשפטים III-I סומנו מילים בקו.

ציין את תפקידן התחבירי.

משפט I: **בוגרים** _____

משפט II: **בעולם** _____

משפט III: **ללמידה** _____

ב. לפניך שני משפטים על פי הריאיון שנערך עם דייל דוהרטי (טקסט 3).

קרא אותם וענה על הסעיפים שאחריהם.

קולה של תנועת המייקרים במערכת החינוך גובר. מה דעתך על תופעה זו?

(1) המר את שני המשפטים במשפט שאלה פשוט אחד.

(2) כתוב משפט שבו כל המשפט שכתבת בסעיף ב(1) ישמש פסוקית נשוא.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חצבי־ברק, אוגוסט 2016, מס' 11281

פרק ב: תחביר

7. א. לפניך שני משפטים. קרא אותם, וציין לאחר כל משפט את סוגו התחבירי: פשוט, מורכב, איחוי (מחובר).

I. התלמידים טיילו באזורים שונים לשם הכרת מאפייני הסביבה:

גאולוגיה, אקלים, חי וצומח. _____

II. חלוצי החינוך הלאומי, שחשו שהם מחדשים את היישוב בארץ־ישראל

לאחר אלפיים שנות גלות, האמינו כי הליכה בשבילים, תצפית על הנוף

ומפגש עם שרידי העבר מעמיקים את הזיקה של המטיילים לארצם.

ב. ענה בנוגע לכל אחד מן המשפטים II-I –

- אם קבעת שהמשפט מורכב, תחם בו את הפסוקית / פסוקיות, וציין מעל כל פסוקית את סוגה התחבירי ואת תפקידה התחבירי.
- אם קבעת שהמשפט הוא משפט איחוי (מחובר), תחם את איבריו.

(שים לב: סעיפים ג-ה בעמוד הבא.)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חצב־ברק, אוגוסט 2016, מס' 11281

ג. ציין את התפקיד התחבירי של הצירוף והמילה המסומנים בקו במשפטים I ר II.

I. לשם הכרת _____

II. לארצם _____

ד. (1) העתק ממשפט II את החלק הכולל. _____

ציין את תפקידו התחבירי במשפט. _____

(2) כתוב מחדש את משפט II. הפוך את החלק הכולל לתמורה באמצעות

הוספת ביטוי מכליל.

(3) הסבר מה תורם הביטוי המכליל למשפט שניסחת.

ה. לפניך משפט.

אפילו תרמיל האוכל, המימייה והצידנית נחוצים היום פחות, כי על ראש ההר,
בשיפולי הדרך, בקרחת היער, או בחניון בשולי החורש מחכה ה"גזלן".

המר את המשפט במשפט מסוג תחבירי אחר. שמור על הקשר הלוגי במשפט.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ו, מס' 75281

פרק ב: תחביר

6. לפניך שלושה משפטים, ובהם חלקים כוללים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

- I. הנציבות האירופית תומכת בשילוב המהגרים בחברה ובשיפור הפיקוח על הגבולות.
 - II. במקרים רבים מתברר שאין מדובר בפליטים, אלא במהגרים הרוצים לשפר את תנאי חייהם.
 - III. משבר ההגירה מאיים לא רק על אירופיותה של היבשת, אלא גם על אחדותה.
- א. העתק את החלקים הכוללים מכל אחד מן המשפטים III-I.

ב. ציין את התפקיד התחבירי המשותף לחלקים הכוללים בשלושת המשפטים.

- ג. (1) מהו הקשר הלוגי בין החלקים הכוללים במשפט III? _____
 - (2) באיזה משני המשפטים האחרים יש אותו קשר לוגי? _____
 - (3) מהו הקשר הלוגי במשפט האחר? _____
- ד. לפניך משפט נוסף.

הונגריה הודיעה כי לא תיתן אשרות כניסה אלא לפליטים הנרדפים במולדתם.

- (1) מהי המטרה של השימוש במבנה "לא... אלא..." במשפט זה?

(2) איזו מילה יכולה להמיר את המבנה "לא... אלא..." שבמשפט זה, ולשמור על

משמעות המשפט? הקף את התשובה הנכונה. גם / רק

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ו, מס' 11281

פרק ב: תחביר

8. א. (1) לפניך ארבעה משפטים. קרא אותם, וציין בקו שלאחר כל משפט את סוגו התחבירי: פשוט, מורכב, איחוי (מחובר).

I. תעשיית הבשר גורמת לפליטה של גזי חממה, לבזבוז מים, לזיהום

מקורות המים ולבירוא יערות לצורך מרעה, ולפיכך היא נחשבת

לתעשייה מזהמת. _____

II. תזונה לקויה תוביל לפגיעה בבריאותנו הגופנית והנפשית.

III. השאלה היא אם תזונה בריאה היא גם תזונה בת־קיימה. _____

IV. סגנון החיים המודרני לא יוכל להתקיים לאורך זמן מפני שהוא גורם

להשמדת התשתית הנדרשת לקיומו. _____

(2) בכל אחד מן המשפטים IV-I –

- אם קבעת שהמשפט מורכב, תחם את הפסוקית/הפסוקיות, וציין מעל כל פסוקית את תפקידה התחבירי.
- אם קבעת שהמשפט הוא משפט איחוי (מחובר), תחם את האיברים.

(3) בשלושה מן המשפטים IV-I יש אותו קֶשֶׁר לוגי.

- ציין את מספרי המשפטים _____
- ציין את הקֶשֶׁר הלוגי המשותף למשפטים שציינת _____

(שים לב: המשך השאלה בעמוד הבא.)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ו, מס' 11281

ב. לפניך משפט איחוי (מחובר), ובו שני איברים. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

רבים מקדשים את זכותם לבחור את מזונם, אולם תחושת האוטונומיה הזאת

אינה אלא אשליה.

(1) מהו הקשר הלוגי במשפט?

(2) הקשר הלוגי במשפט זה מאפיין מאמרי טיעון.

תחם את האיבר המבטא את עמדת הכותב במשפט.

(3) איזה מן המשפטים שלפניך, מבטא את משמעות המשפט המודגש.

- רבים מקדשים את זכותם לבחור את מזונם, אולם תחושת האוטונומיה הזאת היא אשליה בלבד.
- רבים מקדשים את זכותם לבחור את מזונם, אולם תחושת האוטונומיה הזאת אינה אשליה.
- רבים מקדשים את זכותם לבחור את מזונם, אולם גם תחושת האוטונומיה הזאת היא אשליה.
- רבים מקדשים את זכותם לבחור את מזונם, אולם אין תחושת אשליה מלבד אוטונומיה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מרכיב 70%, חורף תשע"ו, מס' 11281

פרק ב: תחביר

6. לפניך שלושה משפטים מורכבים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. שנות העלייה השנייה ושנות העלייה השלישית היו תקופות שעיצבו את החברה.

II. תקופות אלה שהצטיינו ביצירתיות חברתית, בערעור על מוסכמות ובעריכת ניסויים

בדפוסי חיים חדשים, היו מכריעות מבחינת המעמד של הנשים בחברה החדשה.

III. התהליך של כניסת הנשים לשוק העבודה שהחל בעולם המערבי בשנות השישים

של המאה העשרים, הואץ בישראל לאחר מלחמת יום הכיפורים בשל המחסור

בכוח עבודה והעלייה ברמת החיים.

א. (1) בכל אחד מן המשפטים תחם את הפסוקית.

(2) ציין את התפקיד התחבירי המשותף של הפסוקיות במשפטים. _____

(3) ציין את תרומתן של פסוקיות בעלות תפקיד תחבירי זה למשפט.
